

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

_____ Ярослав ЛАЗУР

«_____» _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВА ЛЮДИНИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Українська

УЖГОРОД – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни **«Права людини»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **08 «Право»** спеціальності **081 «Право»** освітньої програми **Право**.

Розробник: Бадида А.Ю., доцент, к.ю.н, доцент кафедри теорії та історії держави і права

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *теорії та історії держави і права*.

протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Іван ПЕРЕШ

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 2 від 08 вересня 2025 року

Голова науково-методичної комісії _____ Павло ЧЕРЕВКО

© Бадида А.Ю., 2025р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання	Дистанційна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:		
Загальна кількість годин – 180	3-й	3-й	3-й
Кількість модулів – 4	Семестр:		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,2 самостійної роботи – 2,2	1-2-й	1-2-й	1-2-й
	Лекції:		
	60	20	60
	Практичні (семінарські):		
	48	16	48
Вид підсумкового контролю: Денна форма навчання – залік	Лабораторні:		
Форма підсумкового поточного контролю: модульна контрольна робота	Самостійна робота:		
	72	144	72
Форма підсумкового контролю: усна			

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Права людини» знайомлення студентів із концепцією прав людини, їх історією, міжнародними та національними механізмами захисту, сучасними викликами у сфері прав людини, а також з'ясування сутності та аналіз впливу різних рівнів правопорядків (національний, наднаціональний, міжнародний) на судові юрисдикції. Взаємодія конвенційної системи та правопорядку Європейського Союзу, та, відповідно, Європейського суду з прав людини та Суду справедливості Європейського Союзу.

Здобувач освіти повинен засвоїти основні поняття та методи тлумачення, що використовуються ЄСПЛ, а також підходи до їх розуміння у правовій доктрині.

Завдання навчальної дисципліни «Права людини» полягає у поглибленні й розширенні систематизованих теоретичних знань про основи прав людини, їх структуру та змістове наповнення, навчитися основам обґрунтування судових рішень; виводити аргументи з питань фактів та аргументи з питань права; публічне представлення результатів досліджень.

У процесі вивчення дисципліни майбутні правники набувають навичок творчого правового мислення та науково-дослідної діяльності; виробляють вміння розуміти та застосовувати наукові методи пізнання права; опановують засади найбільш фундаментальних проблем сучасного етапу розвитку правової системи суспільства та вдосконалення правового регулювання суспільного та державного життя.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК-3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК-5. Здатність спілкуватися іноземною мовою;

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК-9. Здатність працювати в команді;

ЗК-11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК-12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та тендерні проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК-3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи;

СК-4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини;

СК-5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;

СК-6. Знання і розуміння основ права Європейського Союзу;

СК-11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;

СК-12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;

СК-15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування;

СК-16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна **«Права людини»** вивчається на третьому році навчання першого (бакалаврського) освітнього рівня і, відповідно, до структурно-логічної схеми освітньої програми **«Право»**. Опанування дисципліни потребує попереднього вивчення таких освітніх компонентів у межах зазначеної освітньої програми як:

ОК 05. Теорія держави і права;

ОК 11. Конституційне право України.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми **«Права людини»**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.	ПРН 01
Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	ПРН 03
Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	ПРН 04
Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.	ПРН 05
Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.	ПРН 06
Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин справи.	ПРН 08
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами, як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.	ПРН 10
Доносити респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.	ПРН 12
Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	ПРН 13
Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	ПРН 18
Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.	ПРН 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Права людини»**:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти оцінювати аргументацію сторін і судів у справах, що стосуються порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та визначати, наскільки переконливими є посилання на національні норми, міжнародні стандарти й практику ЄСПЛ.	ПРН 01

Уміти користуватися пошуковими системами національних, наднаціональних та міжнародних судів, зокрема, сайтом ЄСПЛ -HUDOC та уміти знайти кожне рішення у справі ЄСПЛ.	PH 03
Уміти на основі конвенційної правової бази, отриманих знань з правової аргументації заповнювати формуляр заяви до ЄСПЛ.	PH 04
Знати розпізнавати систему судових рішень у рамках національного, наднаціонального та міжнародного правопорядків, а також знати про діалог між судовими юрисдикціями різних рівнів правопорядків	PH 05
Знати критично аналізувати аргументацію сторін у справах, що стосуються порушення або захисту прав людини, та оцінювати їхню логічну послідовність, обґрунтованість і відповідність нормам національного та міжнародного права.	PH 06
Уміти збирати, систематизувати та аналізувати інформацію з різних джерел для всебічного розгляду конкретної правової ситуації. Уміти користуватися базами даних ЄСПЛ, нормативними актами, міжнародними конвенціями та доктринальними матеріалами, що регулюють права людини.	PH 08
Уміти працювати з автентичними текстами міжнародних договорів, рішень Європейського суду з прав людини, Суду Європейського Союзу, а також з науковими публікаціями англійською чи іншими мовами.	PH 10
Знати чітко, структуровано й логічно викладати інформацію про складні правові явища та процеси так, щоб вона була зрозумілою як фахівцям-правникам, так і нефакховій аудиторії.	PH 12
Знати визначати взаємозв'язок між юридичними процесами та політичними, соціальними й економічними чинниками, пояснювати їхні наслідки для держави й громадян, розкривати їхню значущість у ширшому правовому та соціальному середовищі.	PH 13
Уміти співставляти нормативну та інституційну складові у межах правопорядку Ради Європи та Європейського Союзу, зокрема, знати сутність установчих документів Євросоюзу та Хартії основних прав ЄС та їх взаємодію з конвенційною системою. Знати розмежовувати компетенцію Суду Європейського Союзу та Європейського суду з прав людини.	PH 18
Уміти аналізувати структуру рішення судів, наводити аргументи з позицій рішень у справах національних судів, у тому числі КСУ, ЄСПЛ, Суду ЄС	PH 21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Основними видами навчальних занять є: лекція, практичне заняття, самостійна робота, індивідуальна робота, консультація.

Види навчальних занять проводяться у таких формах: пояснення, розповідь, навчальна дискусія, самостійна робота.

Методи навчання: метод юридичного аргументу; порівняльно-правовий метод; пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; дослідницький метод; робота в малих групах тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: заслуховування виступів у ході проведення семінарських (практичних) занять; виконання кожним із здобувачів освіти індивідуального творчого завдання (есе), яке захищається у вигляді усної доповіді з питань досліджуваної індивідуальної теми у рамках навчальної дисципліни.

Форма модульного контролю: письмова (написання модульної контрольної роботи).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	50	100
15	15	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5	T6	50	100
15	15	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	50	100
15	15	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота		Модульна контрольна робота	Сума
T10	T11	50	100
25	25		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	50

Модульна контрольна робота	1	50
Разом	7	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	50
Модульна контрольна робота	1	50
Разом	7	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 3	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	50
Модульна контрольна робота	1	50
Разом	7	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 4	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	40
Модульна контрольна робота	1	50
Разом	7	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру, в якому вивчається дисципліна, здобувач освіти повинні написати модульну контрольну роботу, що оцінюється у діапазоні від 0 до 50 балів.

Модульна контрольна робота здійснюється у формі надання усних відповідей на 5 запитань, кожне з яких оцінюється у 10 балів. Підсумкова кількість балів за модульну контрольну роботу складається із сукупності правильних відповідей на 5 запитань і не може перевищувати 50 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувач освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач освіти, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 35 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Переведення даних із 100-бальної шкали оцінювання у 5-бальну здійснюється в такому порядку:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Порядок оцінювання знань здобувач освіти за результатами заліку:

Оцінка відмінно (A) виставляється, коли здобувач дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (B) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (C) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли здобувач розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань здобувач освіти припускається помилок через недостатнє розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли здобувач не повністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у здобувача.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється здобувачу, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило, такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється здобувачу, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачу дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре» та «задовільно». здобувач має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні та історичні основи прав людини

Тема 1. Поняття прав людини.

Поняття та ознаки прав людини. Людська гідність, мінімальний зміст людської гідності. Людська гідність як принцип. Права людини та каталог прав людини. Права людини як безпосередньо діюче право.

Тема 2. Історія розвитку прав людини.

Еволюція розуміння прав людини. Англійська та європейська концепції прав людини. Формування концепції прав людини за наслідками Другої світової війни. Покоління прав людини. Недоліки концепції поколінь прав людини К. Васека. Четверте покоління прав людини.

Тема 3. Загальна декларація прав людини 1948 року та Міжнародні пакти 1966 року.

Структура та значення Загальної декларації прав людини. Зміст та роль Міжнародних пактів 1966 року. Обов'язки держав.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Європейські судові механізми у сфері прав людини.

Тема 4. Європейська система захисту прав людини: ЄКПЛ та ЄСПЛ.

Конвенція - особливий міжнародний договір про права людини. Протоколи до Конвенції. Європейський суд з прав людини. Юрисдикція суду. Зміст ст. 2-14 ЄКПЛ. Класичні рішення у справах.

Тема 5. Взаємодія Європейського суду з прав людини та Суду справедливості Європейського Союзу у сфері захисту прав людини.

Правовий статус Суду справедливості ЄС. Висновок Суду справедливості про відсутність правових підстав для приєднання ЄС до Конвенції. Співвідношення Суду справедливості ЄС та ЄСПЛ з національними судами держав.

Тема 6. Механізм розгляду індивідуальних заяв у ЄСПЛ.

Суб'єкти подання індивідуальних заяв. Умови прийнятності. Поняття «вичерпання всіх національних засобів правового захисту». Індивідуальні заяви, які не розглядаються ЄСПЛ (п.2 статті 35). Індивідуальні заяви, які оголошуються неприйнятними (п.3 статті 35). Несумісність заяви з положеннями Конвенції. Явна необґрунтованість заяви. Наявність суттєвої шкоди, завданої заявнику. Підстави для вилучення справи з реєстру (стаття 37). Дружнє врегулювання (стаття 39). Справедлива сатисфакція (стаття 41).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Національні механізми захисту прав людини.

Тема 7. Судові механізми захисту прав людини.

Конституційні гарантії прав людини. Право на звернення до суду. Суди загальної юрисдикції як гарантії реалізації конституційних прав. Конституційний Суд України: конституційна скарга, пряма дія Конституції, практика у сфері прав людини. Порівняння з європейськими моделями (Федеральний Конституційний Суд Німеччини та Конституційна Рада Франції).

Тема 8. Уповноважений ВРУ з прав людини

Повноваження омбудсмана, його вплив на органи державної влади. Звіти Уповноваженого ВРУ з прав людини. Взаємодія з міжнародними структурами (наприклад, Радою Європи).

Тема 9. Інші спеціалізовані органи та механізми захисту прав людини в Україні.

Прокуратура, адвокатура, органи безоплатної правової допомоги. Спеціалізовані комісії та державні органи (протидія дискримінації, гендерної рівності, захисту персональних даних).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Новітні виклики та особливі режими реалізації прав людини.

Тема 10. Права людини в умовах воєнних дій та надзвичайних ситуацій.

Міжнародне гуманітарне право. Женевські конвенції та протоколи. Права цивільного населення, полонених. Відступи від прав за ст. 15 ЄКПЛ. Судова практика ЄСПЛ щодо збройних конфліктів. Справи ЄСПЛ щодо України. Міжнародна кримінальна відповідальність. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду.

Тема 11. Актуальні виклики: диджиталізація, екологія, права майбутніх поколінь.

Права людини у цифрову епоху: нові виміри свободи та приватності. Екологічні права. Право на здорове довкілля як нове покоління прав людини. Державні зобов'язання щодо клімату: судові кейси проти урядів. Перспективи розвитку концепції прав людини.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 180					
	Форма навчання: денна/дистанційна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	Лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні та історичні основи прав людини						
Тема 1. Поняття прав людини	12	6				6
Тема 2. Історія розвитку прав людини	18	6	6			6
Тема 3. Загальна декларація прав людини 1948 року та Міжнародні пакти 1966 року	14	2	6			6
Всього годин за змістовий модуль 1	44	14	12			18
Змістовий модуль 2. Європейські судові механізми у сфері прав людини.						
Тема 4. Європейська система захисту прав людини: ЄКПЛ та ЄСПЛ	18	8	4			6
Тема 5. Взаємодія Європейського суду з прав людини та Суду справедливості Європейського Союзу у сфері захисту прав людини	14	4	4			6
Тема 6. Механізм розгляду індивідуальних заяв у ЄСПЛ	14	4	4			6
Всього годин за змістовий модуль 2	46	16	12			18
Всього годин за 1 семестр	90	30	24			36
Змістовий модуль 3. Національні механізми захисту прав людини						
Тема 7. Судові механізми захисту прав людини в Україні	20	8	4			8

Тема 8. Уповноважений ВРУ з прав людини: правовий статус	12	2	4			6
Тема 9. Інші спеціалізовані органи та механізми захисту прав людини в Україні	14	4	4			6
Всього годин за змістовий модуль 3	46	14	12			20
Змістовий модуль 4. Новітні виклики та особливі режими реалізації прав людини						
Тема 10. Права людини в умовах воєнних дій та надзвичайних ситуацій	22	8	6			8
Тема 11. Актуальні виклики: диджиталізація, екологія, права майбутніх поколінь	22	8	6			8
Всього годин за змістовий модуль 4	44	16	12			16
Всього годин за 2 семестр	90	30	24			36
Усього годин	180	60	48			72

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 180					
	Форма навчання: заочна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	Лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні та історичні основи прав людини						
Тема 1. Поняття прав людини	16	4				12
Тема 2. Історія розвитку прав людини	16	4				12
Тема 3. Загальна декларація прав людини 1948 року та Міжнародні пакти 1966 року	14	2				12
Всього годин за змістовий модуль 1	46	10				36
Змістовий модуль 2. Європейські судові механізми у сфері прав людини.						
Тема 4. Європейська система захисту прав людини: ЄКПЛ та ЄСПЛ	16	4				12
Тема 5. Взаємодія Європейського суду з прав людини та Суду справедливості Європейського Союзу у сфері захисту прав людини	14	2				12
Тема 6. Механізм розгляду індивідуальних заяв у ЄСПЛ	14	2				12
Всього годин за змістовий модуль 2	44	8				36
Всього годин за 1 семестр	90	18				72
Змістовий модуль 3. Національні механізми захисту прав людини						
Тема 7. Судові механізми захисту прав людини в Україні	18	2	2			14
Тема 8. Уповноважений ВРУ з прав людини: правовий статус	18		2			16
Тема 9. Інші спеціалізовані органи та механізми захисту прав людини в Україні	18		4			14
Всього годин за змістовий модуль 3	54	2	8			44
Змістовий модуль 4. Новітні виклики та особливі режими реалізації прав людини						
Тема 10. Права людини в умовах воєнних дій та надзвичайних ситуацій	18		4			14

Тема 11. Актуальні виклики: диджиталізація, екологія, права майбутніх поколінь	18		4			14
Всього годин за змістовий модуль 4	36		8			28
Всього годин за 2 семестр	90	2	16			72
Усього годин	180	20	16			144

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна/дист.	заочна
1.	Історія розвитку прав людини	6	
2.	Загальна декларація прав людини 1948 року та Міжнародні пакти 1966 року	6	
3.	Європейська система захисту прав людини: ЄКПЛ та ЄСПЛ	4	
4.	Взаємодія Європейського суду з прав людини та Суду справедливості Європейського Союзу у сфері захисту прав людини	4	
5.	Механізм розгляду індивідуальних заяв у ЄСПЛ	4	
6.	Судові механізми захисту прав людини в Україні	4	2
7.	Уповноважений ВРУ з прав людини: правовий статус	4	2
8.	Інші спеціалізовані органи та механізми захисту прав людини в Україні	4	4
9.	Права людини в умовах воєнних дій та надзвичайних ситуацій	6	4
10.	Актуальні виклики: диджиталізація, екологія, права майбутніх поколінь	6	4
Разом		48	16

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна/дист.	заочна
1.	Поняття прав людини	6	12
2.	Історія розвитку прав людини	6	12
3.	Загальна декларація прав людини 1948 року та Міжнародні пакти 1966 року	6	12
4.	Європейська система захисту прав людини: ЄКПЛ та ЄСПЛ	6	12
5.	Взаємодія Європейського суду з прав людини та Суду справедливості Європейського Союзу у сфері захисту прав людини	6	12
6.	Механізм розгляду індивідуальних заяв у ЄСПЛ	6	12
7.	Судові механізми захисту прав людини в Україні	6	14
8.	Уповноважений ВРУ з прав людини: правовий статус	6	16
9.	Інші спеціалізовані органи та механізми захисту прав людини в Україні	6	14
10.	Права людини в умовах воєнних дій та надзвичайних ситуацій	8	14
11.	Актуальні виклики: диджиталізація, екологія, права майбутніх поколінь	8	14
Разом		72	144

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – пакет Microsoft Office, сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», платформа «MOODLE», додаток GOOGLE MEET, корпоративна електронна адреса на домені UZHNU.EDU.UA.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Дудаш Т. І. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика : монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2024. 744 с.
2. Лученко Д. В. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві України : монографія / Дмитро Валентинович Лученко, Наталія Анатоліївна Полях; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2024. 198 с.
3. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Європейський суд з прав людини. Теорія, принципи, практика / Вячеслав Манукян. Київ : Норма права, 2023. 596 с. ISBN 978-617-7850-61-7
4. Право на освіту очима суддів Європейського Суду з прав людини: колективна монографія / за редакцією А.Ю. Бадиди та І.Є. Переша. Ужгород: «Аутдор-шарк». 2024. 140 с.
5. Тихомиров О. О. Права людини: інформаційний вимір : монографія / О. О. Тихомиров. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 304 с.

Допоміжна література:

1. Von Arnould, A., Von der Decken, K., & Susi, M. (Eds.). (2020). The Cambridge Handbook of New Human Rights: Recognition, Novelty, Rhetoric. Cambridge: Cambridge University Press. <https://www.cambridge.org/core/books/cambridgehandbook-of-new-human-rights/C283B7739E0A8B89565488554729AE06#fndtn-metrics>
2. Гончаров, В. Заборона дискримінації: питання законодавчого закріплення та застосування в Україні. Wroclawsko-Lwowskie Zeszyty Prawnicze. 2021. № 12. С. 157-167.
3. Дамірлі, М. Європейська конвенція з прав людини як ключовий елемент системи права Ради Європи. Право України. 2020. № 10: Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 60 років. С. 98-104.
4. Летнянчин Л.І. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики /Л.І. Летнянчин. Харків, 2022. 211 с.
5. Міжнародний захист прав людини: навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. Дніпро: ДДУВС, 2020. 260 с.
6. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О. Б. Онишко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
7. Нотатка для заповнення формуляру заяви. Рада Європи. 2018. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Application_Notes_UKR.pdf
8. Посібники Європейського суду з прав людини щодо застосування окремих статей Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Верховний Суд України. Офіційний веб-сайт. URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/04041CB11A2E814EC2257F9900411906](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/04041CB11A2E814EC2257F9900411906)
9. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. 2-е вид. Київ: Юрінформ, 2022. 200 с.
10. Пушкар П. В. та Бабанли Р.. Загальні питання розуміння і застосування практики ЄСПЛ. Київ: Норма права, 2022. 168 с.
11. Рішення щодо України, винесені Європейським судом з прав людини. URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>
12. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 328 с.

13. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: навч.-посіб. / [О.В.Сердюк, О.Я.Трагнюк, І.В.Яковюк та ін.] ; за заг. ред. І.В.Яковюка. Харків: Право, 2021. 374 с.
14. Тертишник В. М. Права і свободи людини. Підручник. Київ. Алерта, 2022. 432 с.
15. Ткачук О. С. Класифікація елементів права на справедливий суд: національна теорія та практика Європейського Суду з прав людини. Прикарпатський юридичний вісник. 2021. Вип. 1. С. 71-77.
16. Формуляр заяви до ЄСПЛ /ECHR Application form. URL: <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/forms&c>
17. Яковенко А. В. Європейська практика розгляду справ Європейського суду з прав людини щодо невиконання судових рішень в Україні. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2022. Вип. 3. С. 137-139

Нормативно-правові акти України:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, зі змінами і доповненнями, внесеними протоколами № 11 і № 14 до Конвенції URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
2. Загальна Декларація прав людини : прийнята Генеральною Асамблеєю ООН в резолюції 217 А (III) від 10 груд. 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
3. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
5. Перший протокол від 20 березня 1952 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text
6. Протокол № 2 від 6 травня 1963 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_854#Text
7. Протокол № 4 від 16 вересня 1963 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_059#Text
8. Протокол № 6 від 28 квітня 1983 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_802#Text
9. Протокол № 9 від 6 листопада 1990 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_170#Text
10. Протокол № 12 від 4 листопада 2000 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_537#Text
11. Протокол № 13 від 3 травня 2001 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_180#Text
12. Протокол № 14 від 13 травня 2004 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_939#Text
13. Конституція України: від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
14. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV: станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
15. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV: станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
16. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 19 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
17. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI: станом на 16 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
18. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747- IV: станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
19. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
20. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»» від 31 травня 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2006-п#Text>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. <https://hudoc.echr.coe.int/ukr> - офіційний сайт Європейсько суду з прав людини.
2. <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini> - рішення щодо України, винесені Європейським судом з прав людини.
3. <http://www.portal.rada.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
4. <http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.kmu.gov.ua> - офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
6. <http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні.
7. <https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
8. <http://www.ccu.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Конституційного суду України.